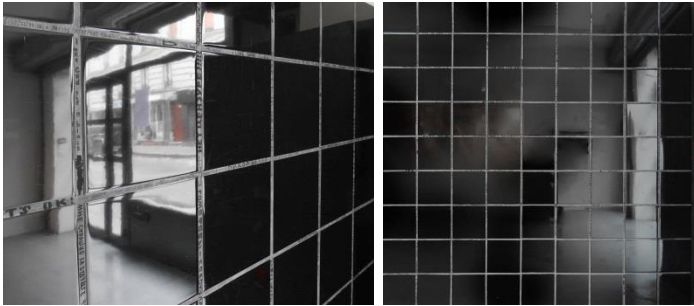

*Майстэрня “Сацыяльная і палітычная
маргінальнасць досведу іншых:
выпадак гей- і лесьбі-літаратуры і актывізму”*

*Seminaras “Socialinė ir politinė marginalizacija
kitų patirtimi: gėjų ir lesbiečių literatūros ir
aktyvizmo atvejis”*

*Workshop “Social and political marginality
of the experience of the other: the case of gay
and lesbian literature and activism”*

Здымак © Siarhej Šabokhin

12–13. 04. 2018, Vilnius

Арганізатары/Organizers/Organizatoriai:

Volha Hapeyeva, Uladzislaŭ Harbacki

Social Sciences Department of the European Humanities University

Gender Studies Center of the European Humanities University

Human Rights House in Vilnius

Удзельнікі, Удзельніцы /Participants/Dalyviai, Dalyvės:

Ivar Sild (Estonia)

Giedrė Kazlauskaitė (Lithuania)

Uladzislaŭ Harbacki (Belarus)

João Reis (Portugal)

Volha Hapeyeva (Belarus)

Дэпартамент сацыяльных навук Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта (ЕГУ) у супрацы з Цэнтрам гендарных даследванняў ЕГУ і пры падтрымцы Дома правоў чалавека імя Б. Звозскава запрашае ўсіх на майстэрню, літаратурныя чытанні і дыскусію ў межах праекта „Сацыяльная і палітычная маргінальнасць досведу іншых: кейс гей- і лесьбі-літаратуры і актывізму”.

Якія магчымыя прычыны сацыяльнай і палітычнай маргінальнасці гомасэксуальнасці ў Беларусі, Літве і іншых краінах, такіх як Эстонія і Партугалія? Праз прызму літаратуры і актыўных літаратурных стратэгіі, скіраваныя на дэ-маргіналізацыю гомасэксуальнасці, удзельнікі нашай дыскусіі распавядуць пра звязаныя з гэтым праблемы і магчымыя шляхі пазбаўлення стэрэатыпізацыі ЛГБТК-супольнасці ў сваіх краінах.

Праграма:

12 красавіка, 13:00–14:30 – сустрэча з удзельнікамі і ўдзельніцамі праекта, аўтарскім калектывам, якія распавядуць пра свой пісьменніцкі і перакладніцкі досвед (навучальны конкурс ЕГУ, вул. Валакуню 5-302).

13 красавіка, 19:00–20:30 – літаратурныя чытанні і дыскусія “Ідэнтычнасць аўтар_кі. Гей- і лесьбі-літаратура ў розных жанрах і кантэкстах” (Дом правоў чалавека ў Вільні, вул. Латака, 3).

Удзельнікі/Удзельніцы:

- Івар Сільд (Эстонія)
- Гедрэ Казлаўскайтэ (Літва)
- Уладзіслаў Гарбацкі (Беларусь)
- Жуаа Рэйс (Партугалія)

Мадэратарка:

Вольга Гапеева (Беларусь)

Socialinių mokslų departamentas (EHU) bendradarbiaudamas su Lyčių studijų centru ir Baryso Zvozkau Baltarusijos žmogaus teisių namų parama kviečia į projekto “Socialinė ir politinė marginalizacija kitų patirtimi: gėjų ir lesbiečių literatūros ir aktyvizmo atvejis” literatūrinį skaitymą ir diskusiją “Autorių identitetas. Gėjų ir lesbiečių literatūra įvairiuose žanruose ir kontekstuose”.

Kokios yra priežastys homoseksualumo socialinės ir politinės marginalizacijos Gudijoje, Lietuvoje ir kitose šalyse tokiose kaip Estija ir Portugalija? Per literatūros ir aktyvios literatūros strategijos prizmę nukreiptą į homoseksualumo demarginalizaciją diskusijos dalyviai pasakos su tuo susijusias problemas ir galimus kelius kaip išvengti LGBTQ bendruomenės stereotipų savo šalyse.

2018 balandžio 13 d. 19:00–20:30 – Baryso Zvozkau Baltarusijos žmogaus teisių namai, Latako g. 3, Vilnius

Dalyviai ir dalyvės:

- Ivaras Sildas (Estija)
- Giedrė Kazlauskaitė (Lietuva)
- Uladzislaŭ Harbacki (Gudija)
- João Reis (Portugalija)

Moderatorė:

Volha Hapeyeva (Gudija)

What are the possible social and political reason of marginality of homosexuality in Belarus, Lithuania and other countries like Estonia and Portugal? Through the prism of literature and active literary strategies directed at the de-marginalization and de-stereotypization of homosexuality the participants of our discussion will talk about related problems and the possible ways for de-stereotypization of LGBTQ community in their countries.

Programme:

April 12, 13.00–14.20 – meeting with students of the EHU, master-class/workshop, conversation (Ivar Sild, Uladzislau Harbacki, João Reis, Giedrė Kazlauskaitė, Volha Hapeyeva).

April 13, 19.00–20.30 – literary readings and the discussion “The identity of the author. Gay and lesbian literature in various genres and contexts”

Venue: the Human Rights House in Vilnius, Latako str. 3.

Participants:

- Ivar Sild (Estonia)
- Giedrė Kazlauskaitė (Lithuania)
- Uladzislaŭ Harbacki (Belarus)
- João Reis (Portugal)

Moderator:

Volha Hapeyeva (Belarus)

Ivar Sild (Estonia)

Ивар Сільд (н. 1977, Талін) – эстонскі паэт, вывучаў эстонскую філалогію ў педагагічным універсітэце Таліна. З 1999 г. сябра Эстонскага таварыства літаратараў, а з 2002 г. – сябра Эстонскага саюза пісьменнікаў. Першы зборнік паэзіі “Неразборлівая паэзія” выйшаў у 1996 г., затым былі апублікаваныя яшчэ 10 паэтычных зборнікаў, а таксама раман “Горад танчыць” (2007, Tallinn, Tuum), які прылічаецца да першых гей-раманаў у эстонскай літаратуры. Творы Івара Сільда напоўненыя эротыкай і крытыкай соцыума, для якіх характэрныя правакацыя і патэтыка.

Ivaras Sildas (g. 1977 metais Taline) – estų poetas, mokėsi estų filologijos Talino pedagoginiame universitete. Nuo 1999 metų Estijos literatūros draugijos narys, o nuo 2002 metų Estijos rašytojų sąjungos narys. Pirmas poezijos rinkinys „Neišranki poezija“ išleistas 1996 metais, po to išėjo dar dešimt poezijos rinkinių, o taip pat romanas „Miestas šoka“ (2007, Talinas, Tuum), kuris laikomas Estijos literatūroje pirmu romanu gėjų tema. Ivaro Sildo kūriniai pilni erotikos ir kritikos visuomenei, kuriems būdinga provokacija ir patetika.

Ivar Sild (b. 1977, Tallinn) is an Estonian poet, studied Estonian Philology at the pedagogical University of Tallinn. Since 1999 member of the Estonian literary society, and since 2002 member of the Estonian Writers' Union. The first collection of poetry "Indiscriminate Poetry" was published in 1996, then was published 10 poetry collections and a novel, "The City is Dancing" (2007, Tallinn, Tuum), which ranked among the first gay novels in Estonian literature. The works of Ivar Silda are characterized by provocation and pathetic and are filled with erotic, and critique of the society.

Giedrė Kazlauskaitė (Lithuania)

Гедрэ Казлаўскайтэ, нарадзілася ў 1980 годзе. Вывучала летувіскую мову і літаратуру ў Віленскім унівэрсытэце. У 2000 годзе перамагла ў конкурсе дэбютаў “Вясна паэзіі”. Ейная першая кніга прозы *Sudie, mokykla! (Бывай, школа!)* з’явілася ў 2001 годзе. За паэтычны зборнік *Heterų dainos (Песьні гэтэраў)* атрымала званьне найлепшай маладой паэткі 2009 году. З 2010 працуе ў літаратурным штотыднёвіку *Šiaurės Atėnai (Паўночныя Атэны)*.

Giedrė Kazlauskaitė gimė 1980 metais. Mokėsi lietuvių kalbos ir literatūros Vilniaus universitete. 2000 metais konkurse „Poezijos pavasaris“ laimėjo prizą už geriausią debiūtą. Pirmoji jos prozos knyga „Sudie, mokykla!“ buvo išleista 2001 metais. Už poezijos rinkinį „Heterų dainos“ (2008) ji buvo pripažinta geriausia 2009-ųjų jaunąja poete. Nuo 2010 metų dirbo laikraščio „Šiaurės Atėnai“ redaktore.

Giedrė Kazlauskaitė, born in 1980, studied the Lithuanian language and literature at Vilnius University. She won a prize for the best debut in the “Poetry Spring” Almanac in 2000. Her first book was prose *Sudie, mokykla! (Bye-Bye, School!)*. For her poetry book *Songs of Hetaeras* (2008) she was named the best young poet of 2009. Since 2010, she has worked as the editor of the weekly cultural periodical *Šiaurės Atėnai (Athens of the North)*.

João Reis (Portugal)

Жуаа Рэйс нарадзіўся ў 1985, партугальскі пісьменнік і перакладчык з англійскай і скандынаўскіх моў. Вывучаў філасофію і ветэрынарыю, жыў і працаваў у Партугаліі, Швецыі, Нарвегіі, Брытаніі. Стыпендыят пісьменніцкіх рэзідэнцый у Манрэалі (Канада), Сеуле (Паўднёвая Карэя) і Вэнтспілсе (Латвія). Аўтар раманаў “Нявеста перакладчыка”, 2015 (A Noiva do Tradutor), “Бабуля і рускі снег”, 2017 (A Avó e a Neve Russa), “Разбурэнне маўчання” 2018 (A Devastação do Silêncio). Пераклаў больш за 40 кніг на партугальскую мову.

João Reis gimė 1985 metais, portugalų rašytojas ir vertėjas iš anglų ir skandinavų kalbų. Mokėsi filosofijos ir veterinarijos, gyveno ir dirbo Portugalijoje, Švedijoje, Norvegijoje, D. Britanijoje. Rašytojas rezidentas Monrealyje, Seule ir Ventspilyje. Svarbiausi jo išleisti darbai yra romanai „Vertėjo sužadėtinė“ (2015), „Senelė ir rusiškas sniegas“ (2017) ir “Tylos sunaikinimas” (2018). Yra išvertęs daugiau nei 40 knygų į portugalų kalbą.

João Reis, born in 1985, is a Portuguese fiction writer and a literary translator of the Scandinavian languages and English. He studied Philosophy and Veterinary Medicine, has lived and worked in Portugal, Norway, Sweden and the UK. Writer-in-residence in Montreal, Seoul

and Ventspils. His major published works are the novels “A Noiva do Tradutor” (2015), “A Avó e a Neve Russa” (2017) and “A Devastação do Silêncio” (2018). He translated more than 40 books into Portuguese.

Uladzislau Ivanou (Harbacki) (Belarus)

Здымак © Kilimas Arts

Уладзіслаў Іваноў (Гарбацкі) нарадзіўся ў 1978 годзе. Беларускі палітолаг, сацыялінгвіст, перакладнік з французскай на беларускую мову, дасьледнік беларускага стараверства, празаік. У 2016 годзе дэбютаваў са зборнікам аповядаў казак і першай у беларускай літаратуры гей-прозы “Песьні тралейбусных рагуляў”. Перакладнік на беларускую мову твораў М. Юрсэнар, Ж. Экаўта. Таксама перакладнік навуковых тэкстаў па сацыялёгіі і паліталёгіі. Аўтар фэмінісцкага сацыялінгвістычнага эсэ “Гід па фэмінізацыі беларускай мовы” (2017). У 2018 рыхтуе да друку новы зборнік аповядаў “Калі цьвіла калакалуха...”.

Uladzislau Ivanou (Harbacki) gimė 1978 metais. Gudų politologas, sociolingvistas, vertėjas iš prancūzų į gudų kalbą, Gudijos sentikių tyrinėtojas, prozininkas. 2016 metais debiutavo išleisdamas pasakojimų ir pirmą Gudijos literatūroje rinkinį gėjų tema „Troleibuso ūsų dainos“. M. Jursenar, Ž. Eekhoud kūrybinių vertėjas į gudų kalbą. Taip pat sociologijos ir politologijos tekstų vertėjas. Feministinės esė „Gudų kalbos feminizacijos vadovas“ (2017) autorius. 2018 metais ruošia išleisti naują pasakojimų rinkinį „Kai ievos žydėjo...“.

Uladzislau Ivanou (Harbacki), born in 1978, is a Belarusian writer, politologist, sociolinguist, translator from French, researcher of the Belarusian Old Belief. In 2016, his debut prose book “Songs of the Trolley Poles” was published, it is considered to be the first gay-prose in the Belarusian literature. Uladzislau translated the works by M. Yourcenar, G. Eekhoud as well as academic texts on sociology and political science. He is the author of the sociolinguistic feminist essay “The Belarusian Language Feminization Guide” (2017). In 2018 he prepared a new collection of short stories “When Bird Cherry Blossomed...”.

Volha Hapeyeva (Belarus)

Здымак © Zhanna Gladko

Вольга Гапеева – беларуская паэтка, пісьменніца, перакладчыца, мыслярка і лінгвістка (к.ф.н.). Творы Вольгі Гапеевай перакладзеныя на больш як 10 моваў свету, вершы друкаваліся ў ЗША, Грузіі, Аўстрыі, Нямеччыне і інш. Стыпендыятка міжнародных праграм для пісьменнікаў і перакладчыкаў (Аўстрыя, Нямеччына, Латвія, Швейцарыя), удзельніца шматлікіх міжнародных канферэнцый і літаратурных фестываляў (Славенія, Германія, Чэхія, Швейцарыя, Польшча і інш.). Аўтарка супрацоўнічае з электроннымі музыкамі, выступае з аўдыёвізуальнымі перформансамі. Сябра беларускага ПЭН-цэнтра і Саюза беларускіх пісьменнікаў. Аўтарка кніг “Граматыка снегу”, “Няголены ранак”, “Прысак і пожня”, “Сумны суп”, “(В)ядомыя гісторыі” і інш.

Volha Hapeyeva – gudu poetė, rašytoja, vertėja, mąstytoja ir lingvistė. Jos darbai išversti į daugiau nei dešimt kalbų, eilės išleistos JAV, Gruzijoje, Austrijoje, Vokietijoje ir kitur. Tarptautinių programų rašytojams ir vertėjams stipendininkė (Austrija, Vokietija, Latvija, Šveicarija), tarptautinių konferencijų ir literatūros festivalių (Slovėnija, Vokietija, Čekija, Šveicarija, Lenkija ir kt.) dalyvė. Autorė bendradarbiauja su elektroninio stiliaus muzikantais, atlieka audiovizualinius performansus. PEN centro ir Gudijos rašytojų sąjungos narė. Knygų

“Sniego gramatika”, “Neskustas rytas”, “Žarijos ir ražiena”, “Liūdna sriuba”, “(Ži)nomos istorijos” autorė.

Volha Hapeyeva is the Belarusian poet, writer, thinker, translator and linguist (phd). Her works were translated into more than 10 languages and were published in the USA, Georgia, Austria, Germany, etc. Participant of numerous literary festivals and conferences, prize-winner of literary prizes in Belarus, holder of international residency scholarships in Austria, Germany, Latvia. Collaborates with electronic musicians, gives audio-visual performances. Member of the Belarusian PEN-Centre and Writers' Union. Author of the books “The Grammar of Snow”, “The Unshaven Morning”, “Sad Soup”, “(Incr)edible Stories”, etc.

Тэжсты / Tekstai / Texts

Ivar Sild (Estonia)

Head asjad

see ei ole hea sa ei tohi öelda et sul on vördja sõrmed end alandad
ja siis ma korjasin võililli ning teelehti ning hiireherne kaunu peeni
ravisin välja selle tunde et oleks miskit jüstku teisiti kui teistel
lihtsalt kõik need kutid klubides olid kuratlikku viisakust täis
sa ei tohi arvata et miskit on teisiti nagu lumeta jõulud või jaanid
mil ühtki piiska lillatavast taevast alla ei roni ega surevaid mesilasi
tohib või ei tohi kes kurat selle sammuloenduri jälle tööle jättis
üsna ühte üska
kohe
ei tohi öelda

Добрыя рэчы

гэтак ня добра, гэтак нельга казаць пра сябе што ў цябе пальцы
монстра і зневажаць сябе нельга
і потым я збіраю дзьмухаўцы і трыпутнік і тонкія струкі гарошку
лекуючы пачуццё што нешта не так што не такі як астатнія
толькі таму што ўсе гэтыя хлопцы ў клубах былі напоўненыя
чортавай ветлівасцю
не трэба думаць што нешта будзе іначай як каляды без снегу або
купалле
калі ні кроплі і ні мёртвай пчалы не ўпадзе з бэзавага неба
можна ці нельга, хто чорт яго бяры пакінуў крокамер уключаным
ў даволі самотным чэраве
адразу
нельга сказаць

(пераклад Вольгі Ганеєвай)

Gerai dalykai

tai nėra gerai, tu neturi sakyti, kad tavo pirštai kaip pabaisos ir žeminti save

ir paskui aš renku pienes ir gysločius ir plonas žirnelių virkščias ramindamas pojūtį, kad kažkas ne taip, kad ne toks kaip kiti nes tik todėl, kad visi tie tipeliai klubuose buvo velniškai mandagūs tu neturi galvoti, kad kažkas yra ne taip, tarsi Kalėdos be sniego, Rasos kuomet nė lašo vandens ar mirštančios bitės krenta iš violetinio dangaus galima ar negalima kas po velnių paliko tą žingsniamatį neišjungtą į tas vienas įščias dabar to negalima sakyti

(vertimas Gertrūda Gaidamavičiūtė)

Good things

This is not good you must not say that you have the fingers of a monster and humiliate yourself
and then I pick dandelions and plantains and thin pods of vetch
healing the feeling that something is wrong different from others
for all those blokes in clubs were full of fiendish courtesy
you mustn't think that something is different like Christmas without snow
midsummer eve
when no drop of water or dying bees come from the violet skies
must or must not who the hell left that pace counter working
into that one womb
it must not be said
now

(translated by Kersti Unt)

Sublimatsioon

mu käbarakämblad
kut ämmelga
jalulised pojad su üle ronivad

iga tipukese rakukesega
iga deminutiiviga

tunnen su õrntugevust
pulseerimas verelibledes
ja osooniga

mu käbarakämblad
kut luuletaja
luululised tilgad su üle langevad

Сублімацыя

мае жудасныя ручышчы
караскаюцца па табе бы павучыныя
цыбатыя нашчадкі

з кожнай каморкай кончыкаў пальчыкаў
з кожным дымінутывам

адчуваю тваю пяшчотную сілу
што пульсуе ад крывяных цельцаў
і азону

мае жудасныя ручышчы
бы кроплі трызнення паэта
падаюць на цябе

(пераклад Вольгі Ганеєвай)

Sublimacija

Mano baisios letenos lipa
kaip voro
ilgakojai vaikai per tave

pirštų galiukais kiekviena ląstelių
kiekvieną diminutyvą jaučiu

tavo švelnią jėgą
pulsuojančią kraujo ląstelėse
ir ozone

mano letenos
kaip poeto
fantazijos lašai krenta ant tavęs

(vertimas Gertrūda Gaidamavičiūtė)

Sublimation

my hands climbing
like the spider's
long-legged offspring over you

with every tip every cell
every diminutive I feel

your tender strength
pulsing with blood cells
and ozone

my hands
like a poet's
fantasy drops fall over you

(translated by Kersti Unt)

Gavene elu

autor surra ei saa
lugeja nõuab lavale
üha ja üha

holgraafiline isiksus
pudistab kokutab veerib
sekka enese eluloole
sekka enese eduloole
loobib kogemata vanaema pärlikeest
pudemeid
mõtteliselt ristkülikuks nuditud pinnale

kõik korjatakse üles
mõni heidetakse tagasi
vihaga
et auk jääb laupa

ent surra ei saa
lugeja nõuab
soovib selgust
kas stopp märk ikka peatab
kas tormine meri on tuuline
kas võib ehk vannet teoretiseerida

autor suri juba möödunud sajandil
ent skelett muudkui klõbiseb
lõgistab hambaid
Hamleti pihkne kolp

lava ei lase
uuestisünd ei lase
kartus ei lase

enese elulugu
enese edulugu

autor näeb end
tuhandetes varieerumas
kui kaleidoskoopiline skisofreenik
hipikümnendi silmavalu
LSD

kodus teetassi ja raamatu taga
lugejana
õhkab autor
hüva on tegelikult elada

Вечнае жыццё

аўтар не можа памерці
чытач патрабуе, каб быў ён на сцэне
ізноў ды ізноў

галаграфічная асоба
шамкае заікаецца запінаецца
выпадкова
мяшаючы гісторыю жыцця
мяшаючы гісторыю поспеху
з бабулінымі прэлінамі
рассыпаючы іх у думках па прастакутніку

усё паднялі
некаторыя кінулі
у такім гневе
што на ілбе засталася адтуліна

але ён не можа памерці
чытач патрабуе
хоча яснасці
ці спыняе знак стоп
ці ветранае бурлівае мора
ці можна тэрэтызаваць клятву

аўтар памёр на пачатку мінулага стагоддзя
але ягоны шкілет усё грукоча
скрыжэча зубамі
чэрап Гамлет на далоні

сцэна не дазваляе
уваскрашэнне не дазваляе
страх не дазваляе

гісторыя жыцця
гісторыя поспеху

аўтар бачыць сябе
у тысячы варыянтах
як калейдаскапічны шызафрэнік
боль у вачах ад дзесяцігоддзя хіпі
ЛСД

дома з кубкам гарбаты і кнігай
як чытач
аўтар уздыхае
насамрэч добра жывым быць

(пераклад Вольгі Ганеевай)

Amžinas gyvenimas

autorius negali mirti
skaitytojas reikalauja jo pasirodymo
vėl ir vėl

holografinis asmuo
burba mikčioja užsikerta
papildydamas savo gyvenimo istoriją
papildydamas savo sėkmės istoriją
perlais
iš jo močiutės vėrinio
paberdamas juos mintyse suformuotame keturkampyje

viskas pakelta
kažkas numesta
su tokia neapykanta
kad liko skylė kaktoje

bet jis negali mirti
skaitytojas reikalauja
norėdamas aiškumo
ar stop ženklas sustos
ar audringa jūra vėjuota
ar galima teorizuoti priesaiką

autorius mirė praeitame amžiuje
bet jo skeletas tebebarška
grieždamas dantimis
Hamleto kaukolė delne

scena neleidžia
persikūnijimas neleidžia
baimė neleidžia

gyvenimo istorija
sėkmės istorija

autorius mato save
tūkstantyje pasikartojimų
kaip kaleidoskopinis šizofrenikas
hipių dešimtmečio akių skausmas
LSD

namuose su puodeliu arbatos ir knyga
kaip skaitytojas
autorius atsidūsta
iš tikrųjų gera būti gyvam

(vertimas Gertrūda Gaidamavičiūtė)

Eternal life

an author cannot die
the reader wants him on stage
again and again

the holographic person
mumbles stutters stammers
adding to his life story
adding to his success story
pearls
from his grandma's necklace
sprinkling them on a mentally formed rectangle

everything is picked up
some thrown back
with such a hatred
that they leave a hole in the forehead

but he cannot die
the reader demands
wanting clarity
will the stop sign stop
is the stormy sea windy
can we maybe theoretize an oath

the author died in the previous century
but his skeleton keeps rattling
clunking its teeth
that palm-fitting skull of Hamlet

the stage will not let to
reincarnation will not let to
fear will not let to

the life story
the success story

the author see himself
in thousands of variations
as a kaleidoscopic schizophrenic
the eye ache of the hippy decade
LSD

at home with his cup of tea and a book
as a reader
the author sighs
in fact it is good to be alive

(translated by Kersti Unt)

Giedrė Kazlauskaitė (Lietuva)

Heterų dainos: keturiasdešimt eilėraščių. – V.: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2008.

Tvarkydama lentyną, netikėtai pastebėjau
kaip tavosios knygos susidraugavo su manosiomis.
Netikėjau, kad tai įmanoma.

O juk nežinojai, kad
turėsi atsisakyt savo pomėgių, fotoaparato
mitybos įpročių, druskos bulvėse, cukraus kavoj
pradėsi panašėti į moterį, ir tai stebins lig tol tave pažinojusius
iš pelėdos pavirsi vyture, atsiversi į kitą tikėjimą.

Poezija yra tai, ką noris šnabždėti skęstant.
Sapnas, užrašomas per egzaminą, kuriam nesi pasiruošus.
Esi pametus tiek daug savo rankraščių
ir nesupratus knygų, nors skaitei jas po du ar net tris kartus.
Verkdavai, pasakojai daktarams
glaudeis prie manęs, tikėdamasi užsikrėsti ir siela.

Eilėraščiai, kuriuos pamečiau
knygos, kurių taip išgąstingai nesupratau
ūmai pražydo many; iš karto
visu spiečiumi, nesigailėdami, sukeldami drebėjimą
visu kūnu, traukilius, norą valgyt ir gerti
kad tik būčiau pasigailėta

buvai mano klausykla, lentyna
mano nušiurusiai knygai
buvai puslapiai mano raidėms
rašalas parkeriui

poezija yra tai

Калі я ўпарадкоўвала паліцу, раптам заўважыла,
як твае кнігі сябравалі з маімі.
Не давала веры, што гэта магчыма.

Але ты ня ведала, што
будзеш вымушаная адмовіцца ад сваіх улюбёных заняткаў –
фотаапарат, харчовыя звычкі, соль у бульбе, цукар у каве,
ты пачнеш быць падобнай да кабеты і гэта здзівіць тых,
хто ведаў цябе дагэтуль
з савы ператварыся ў жаўрука, павернесься ў іншую веру.

Паэзія – гэта тое, што хочацца шаптаць, калі тонеш.
Сон, запісаны падчас іспыту, да якога
ты не падрыхтаваная.
У цябе згубілася так шмат тваіх рукапісаў
і кнігаў, якія ты не разумела, хоць
чытала іх двойчы ці тройчы.
Плакала, распавядала лекарам
Схілялася да мяне, спадзяючыся
заразіцца душой.

Вершы, якія згубіла
кнігі, якія так напалохана не зразумела
раптоўна зацьвілі ўва мне; адразу
усім роям, не шкадуючы, выклікаючы дрыготку
ўва ўсім целе, канвульсіі, жаданьне есьці і піці,
каб мяне пашкадавалі.

была маёй спавядальняй, паліцай
маімі пашарпанымі кнігамі
была старонкамі для маіх літараў,
атрамантам для асадкі

вось, што такое паэзія

(пераклад Уладзіслава Гарбацкага)

Arranging the shelf, I happened to notice
that your books became friendly with mine.
I didn't think that was possible.

But you didn't know
you would have to give up your interests, your camera,
your nutritional habits, salt in potatoes, sugar in coffee,
becoming something like a woman, and that
will amaze those who knew you before.
A lark from an owl, you will convert to another faith.

Poetry is what you want to whisper as you drown.
A dream written out during an exam for which you haven't studied.
You've lost so many manuscripts and books
you haven't understood, despite having read them two or three times.
You used to cry, talk to doctors.
You cuddled with me, hoping to get sick with my soul.

Poems, which I lost,
books which I so frightfully didn't understand,
suddenly bloomed within me at once,
swarming, pitiless, making my whole body
shake with convulsions, a need to eat and drink,
if only someone would pity me.

You were my confessional, my shelf
for a worn out book.
You were pages for my letters,
ink for my pen,

what there is of poetry.

(translated by Anna Halberstadt)

Barstykime žiedlapiais gatves,
baltų nuotaikų mergaitės,
nuotakų velykos atėjo.

Mašinos ir autobusai, ir sunkvežimiai
net arkliukai su karietaitėm
karuselių drambliai ir bambliai su dviračiais –
bloškėme gėles jiems į veidus.

Mergaitės myli mergaites
provincijos gatvėse
jos bučiuojasi, pabėga iš procesijos
vėl bučiuojasi bažnyčios tarpdury.

Rytoj jos mirs
nuskaitytos ir nurašytos.

Rytoj aš mirsiu
nuo skaitymo ir rašymo.

Раскідвайма ляпэсткі па вуліцах,
Дзяўчаты ў белых настроях
Вялікдзень маладзіцаў надыйшоў.

Машыны і аўтобусы, і грузавікі,
Нават конікі з рыдванчыкамі
Карусэльныя сланы і хлапчукі на роварах
Ім усім кветкі шпурлялі ў твар.

Дзяўчаты кахаюць дзяўчатаў
На правінцыйных вуліцах,
Яны цалуюцца, уцякаюць з працэсыі,
Зноў цалуюцца паміж дзэвярэй бажніцы.

Заўтра яны памруць
Скарыстанья і сьпісанья

Заўтра я памру
Ад чытва і пісьма.

(пераклад Уладзіслава Гарбацкага)

Let's strew the streets with flower petals
you white bridal girls
the Easter of brides is here.

Cars and buses and trucks
even little horses with carriages
carousel elephants and kids with bikes –
we hurl flowers in their faces.

Girls love girls
in the small town streets
they kiss, run away from the procession
then kiss again in the doorway of the church.

Tomorrow they'll die
leafed through and written off.

Tomorrow I'll die
of reading and writing.

(translated by Rimas Uzgiris)

Žinota, kad vieną kartą tai atsitiks.
Alkoholikai mes gerti, ekonominė krizė baigsis.
Vaikas pradės kalbėti, man atsivers sienos;
mesiu žiūrėjus lietuvišką televiziją
ir prabilsiu užmirštomis kalbomis.

Palengva imsiu mąstyti politiškai, atsikratysiu
gero išsilavinimo mito, užsinorėsiu
gyventi Vašingtone, kur tulpės primena lytis;

daug moterų politikų, prie namų –
miegantys liūtai (liūdni, cementiniai),
Lozoriaus meilės sodas.

Gyvenau, lyg būčiau kietai įsukta
į siūlų kamuolį arba ritę, kurios
niekas neišsiuva; atėjo tas laikas,
kai vis dėlto pakliuvau į žakardinį audinį.

Tas žydiškas paprotys, kai gedėdamos moterys
įsipjauna ir persiplėšia drabužius –
paskelbiau gimtinės gedulą,
vystyklus drėskiau kaip reikiant.

Kaip lengva, lyg kūdikiui, iš sauskelnių išvaduotam –
ropoju per sapną nuoga ir nė kiek nesigėdiju.

Было вядома, што аднойчы гэта здарыцца.
Алькаголікі кінуць піць, эканамічная крыза завершыцца.
Дзяцё пачне размаўляць, мне адчыняцца сьцены.
Кіну глядзець летувіскаю тэлевізію і пачну размаўляць на забытых
мовах.

Паступова пачну думаць палітычна, зрыну
міт пра добрую адукацыю, захачу
жыць у Вашынгтоне, дзе тульпаны нагадваюць пол;
шмат жанчынаў-палітыкаў, каля дому –
саснулыя львы (сумныя і з цэмэнту),
улюбёны сад Лазара.

Жыла, бы моцна закручаная ў маток
нітак або ў шпульку, зь якой
ніхто не шые; надыйшоў той час,
калі ўсё ж такі я апынулася ў жакарадавай тканіне.

Такі жыдоўскі звычай, калі кабеты ў жальбе
рэзали сябе і рвалі адзеньне –

абвесьціла жаль па радзіме
зацята разрывала пялюшкі.

Як лёгка, нібы вызваленаму з падгузьнікаў
дзяцёнку –
паўзу скрозь сон голая, ані каліва не саромячыся.

(пераклад Уладзіслава Гарбацкага)

At one time or another, it's going to happen.
Alcoholics will quit, the economic crisis end.
The child will speak, and walls will open;
I'll quit watching Lithuanian TV
and begin to speak in forgotten tongues.

Little by little, I'll become political, rejecting
the myth of higher education, the desire will build
to live in Washington, where tulips remind me of gender;
so many women politicians, by my house –
sleeping lions (sad, cement),
the Lazarus love garden.

I lived as if wound hard around a spool,
or as a ball of thread that no one
sews out; the time came, nevertheless,
when I was caught in a Jacquard weave.

The Jewish custom, where lamenting women
cut and rip their clothes –
I proclaimed the mourning of my birthplace,
and shredded swaddling clothes with vengeance.

It's quite simple, like weaning a child off diapers –
I crawl through my dream naked and without shame.

(translated by Rimas Uzgiris)

Уладзіслаў Гарбацкі (Беларусь)

Казка Другая

3 кнігі “Песьні тралейбусных рагуляў”

(урыўкі)

Казка пра маю гейнасьць – гэта, канечне, яшчэ і гісторыя маёй генэрацыі, якая цудам сасьпела паўстаць тады, калі кнэблі ўлады, ідэалёгіі былі расьцятыя ў самым пачатку 90-ых гадоў мінулага ўжо стагодзьдзя. Да і пасьля маладым ды наагул усім было і ёсьць значна цяжэй – яны жывуць, сталеюць ва ўмовах забабонаў, забаронаў, панікі і амальгамы, узмацьнення патрыярхатных маразмаў. Мая ж казка часткова сталася магчымай якраз дзякуючы пэўнай вольніцы часу. Сяньня, думаю, для абсалютнай бальшыні геяў і лесьбіяк Беларусі, рэгіёну пагатоў, казка немагчымая, заказаная. Вусьцішна, але ў цяперашняй страшнай прозе жыцьця дзяржаўцы ня проста перашкаджаюць маладым сталець, разьвівацца і квітнець вольна і разнастайна, яны спрычыненыя праз сваю ігнарацыю і аднабаковасьць да шматлікіх сьмярцей, незьлічоных самагубстваў і перакрутаў лёсаў людзей, якім не дадзена, не падараваная казка, ці, проста кажучы, выбар быць самім сабою. Я меў гэты выбар, я скарыстаўся ім. Мяркую, я належу да прывілежаваных, шчасьціўцаў. Ці не таму я цяпер і пішу, сьведчу?

[...]

Зрэшты, аднаго разу, дакладней, аднаго ранку, абуджанае маладое і непаслухмянае цнатлівае цела сасьпела да нечага, сасьпела да ажыцьцяўленьня фантазмаў. І перадусім нутраная патрэба штурхнула мяне выбраць гейнасьць. Без дакладнай веды, хутчэй па інтуіцыі, ведай унівэрсальнай я ведаў, што рабіць далей. Я зразумеў выразна, што хачу, магу, умею. Зразумеў, хто я і кім буду да скону. Зразумеў, што выбар канчаткова зроблены мною. Прыгадваю той казачны лёсавызначальны ранак, як адзін з цудаў жыцьця. Прыгадваю з піэтэтам, гонарам і шчасьцем, з усьмешкаю. Падлеткам я зразумеў, што я беларус, што я заўсёды змагу схвацца ў сваёй казцы, ў бабулі, да ўсяго я зразумеў, што прыемна і важна мне ведаць ня толькі бабулькаву мову, але і ўласнае цела, цела іншага чалавека – мужчыны.

Казка яшчэ і таму, што ў адрозьненне ад прозы ці нават жуды, у якой жывуць многія сучасныя геі-суайчыньнікі, я першачаткова ўсьвядоміў уласную гейнасьць выключна ў пазытыўным сьвятле. Усьвядоміў, выбраў і прыняў мадэль жыцьця, якая будзе будавацца вакол іншых, у ідэале – вакол іншага мужчыны.

Нейкі хлопец стане маёй казкай! Так марыў, думаў я. І прыгэтым, зазначу, кабета зусім не пасунулася далей ці ніжэй у гіерархіі каштоўнасьцяў і прыярытэтаў. Ніколі не апускаўся я ў жанчынанянавісьць, у якую ўвальваюцца многія мужчыны, геі ў тым ліку. Проста інтымнае жыцьцё я звязваў з мужчынамі, усё астатняе з усімі людзьмі без падзелу паводле расы, полу ці арыентацыі.

А яшчэ ніяк нельга абмінуць уплыву літаратуры, зразумела, замежнай мастацкай на станоўчае ўспрыняцьце самага сябе. Акрамя музыкі і кінэматографу з Захаду ці ня большы ўплыў узымела на мяне эўрапейская, заходняя наагул літаратура. Так, навэлі і раманы францускіх і бэльгійскіх ўпаднікаў (Рашыльд, Экгаўт, Лярэн), і пазьнейшых пісьменьнікаў (Жыд, Томас і асабліва Клаўс Ман, Калет, Ёульф, Юрсэнар, Бавуар, Лёд'юк, Жэне, Місіма, Трамбле, Арпман, Рашфор, Пэйрэфіт і г.д.) канчаткова вынішчылі сумненьні і страхі, і яшчэ дужэй замацавалі веру ў сябе. На жаль, нашая літаратура хоць і багатая, хоць і прыгожая, але занадта слушная і маралізатарская, а таму малакарысная для геяў і лесьбіяк, яны шукаюць апірышча вонкі. Літаратура сталася для мяне сапраўднай заменай веры ў бога, уякога ніколі ня верыў, і ў якога раптам заверылі ўсе навокал. Думаю, літаратура і рэлігія у гэтым падобныя – яны тлумачаць сьвет, чалавека. Літаратура выратавала мяне і патлумачыла ўсё, канчаткова стаўшы маёй акадэміяй, маім сэртыфікатам ў дарослае жыцьцё.

Uladzislau Harbacki (Gudija)

Antra pasaka

Ištraukos iš knygos „Troleibuso ūsų dainos“

Pasaka apie mano gėjiškumą – tai, žinoma, ir mano kartos istorija, kuri per stebuklą suspėjo sukilti tada, kai ideologijos, valdžios vadžios buvo atleistos pačioje 90-ųjų pradžioje jau praėjusiame šimtetyje. Iki

90-ųjų ir po to jauniems ir apskritai visiems buvo ir yra ženkliai sunkiai – jie gyvena, suauga prietarų, draudimų, panikos ir amalgamos, sustiprintomis patriarchalinėmis marazmo sąlygomis. Mano gi pasaka dalinai tapo galima dėl tam tikro to laikmečio laisvumo. Galvoju, kad šiandien absoliučiai daugumai Gudijos ir bendrai regiono gėjų ir lesbiečių tokia pasaka neįmanoma ir uždrausta. Baisu, bet dabartinėje beviltiškoje gyvenimo prozoje valstybė ne tik trukdo jauniems suaugti, vystytis ir suklestėti laisvai ir įvairiapusiškai, bet taip pat dėl savo nesiskaitymo ir vienpusiškumo yra daugelio žmonių mirčių, savižudybių, sudaužytų likimų priežastis, kuriems neduota pasaka arba paprastai kalbant pasirinkimas būti pačiu savimi. Aš turėjau tokį pasirinkimą ir aš juo pasinaudojau. Manau, kad aš priklausau privilegijuotiesiems, laimingiesiems. Ar ne todėl dabar rašau ir liudiju?

[...]

Pagaliau, vieną kartą, o tiksliau vieną rytą, prabudęs jaunas ir nepaklusnus tyras kūnas prie kažko pribrendo, pribrendo prie fantazmų įgyvendinimo. Visų pirma vidinė būtinybė pastūmėjo mane pasirinkti gėjiškumą. Be tikslaus žinojimo, greičiausiai intuityviai, universalus žinojimo dėka žinojau ką daryti toliau. Aš tiksliai supratau ko noriu, ką galiu, ką žinau. Aš supratau kas esu ir kuo būsiu iki mirties. Supratau, kad galų gale priėmiau sprendimą. Prisimenu tą pasakišką lemtinę rytą kaip vieną iš gyvenimo stebuklų. Prisimenu su pagarba, pasididžiavimu ir laime, su šypsena. Būdamas paauglys supratau, kad aš gudas, kad visada galėsiu pasislėpti savo pasakoje, pas močiutę, taip pat supratau, kad man gera ir svarbu žinoti net tik močiutės kalbą, bet ir savo kūną, kito žmogaus – vyro kūną. Tai pasaka dar todėl, kad skirtingai nuo prozos ir netgi košmaro, kuriame gyvena daugelis šiuolaikinių mano tautiečių gėjų, aš nuo pat pradžių suvokiau savo gėjiškumą vien tik pozityviai. Suvokiau, pasirinkau ir priėmiau gyvenimo modelį, kuris bus susietas su kitais žmonėmis, idealiu atveju su kitu vyru. Kažkoks vyras taps mano pasaka! Taip svajojau, galvojau aš. Ir tuo pačiu pažymėsiu, moterys nei nusileido, nei pakilo mano vertybių ir prioritetų hierarchijoje. Niekada nenusileidau iki neapkenčiančio moterų, kas dažnai nutinka su vyrais, įskaitant gėjus. Tiesiog intymų gyvenimą susiejau su vyrais, o visa kita su visais žmonėmis neatsižvelgiant į rasę, lytį ar orientaciją.

O taip pat negalima neprisiminti literatūros įtakos, žinoma, užsienio grožinės literatūros, teigiamo poveikio man pačiam. Apart muzikos

ir kino iš vakarų, man dar didesnę įtaką padarė Europos ir bendrai vakarų literatūra. Taip prancūzų ir belgų dekadentų novelės ir romanai (Rachilde, Eekhoud, Lorrain) ir vėlesnių rašytojų (Gide, Thomas, o ypač Klaus Mann, Colette, Wolfe, Yourcenar, Beauvoir, Leduc, Genet, Mishima, Tremblay, Harpman, Rochefort, Peyrefitte, ir t.t.) galutinai panaikino mano abejones ir baimes ir dar stipriau sustiprino pasitikėjimą savimi. Gaila, kad mūsų literatūra, nors ir turtinga bei graži, bet pernelyg teisuoliška ir moralizuojanti, o todėl mažai naudinga gėjams ir lesbietėms – jie ieško pagalbos išorėje. Literatūra man tapo tikru dievo pakaitalu į kurį aš niekada netikėjau ir į kurį staiga pradėjau tikėti. Manau, kad literatūra ir religija tame panašios – jos paaiškina pasaulį, žmogų. Literatūra išgelbėjo mane ir viską paaiškino, galutinai tapusi mano akademija, mano sertifikatu į suaugusio gyvenimą.

(Vertimas Uladzislaŭ Harbacki)

Uladzislaŭ Harbacki (Belarus)

*An extract from the book “Songs of the Trolley Poles”
From the chapter “The Second Fairy-tale”*

The fairy-tale of my gayness is, surely, also the fairy-tale of my generation that managed to rise miraculously when the pressure of the authorities, ideology was uplifted in the early 90s of the already last century. Before and after it was much harder for the young as well as all for the others – they live, grow up in the conditions of prejudices, inhibitions, panic and amalgam, strengthening of patriarchy idiocy. My own fairy-tale was partly possible due to a certain freedom of the time. Now, I think, for the vast majority of gays and lesbian in Belarus, and even in the whole region, this fairy-tale is impossible, tabooed. It is scaring, but in the current terrible prose of life the state has some trouble in creating obstacles for the young people to grow, develop and prosper freely and variously, because of its ignorance and one-sidedness it caused numerous deaths, countless suicides and twisted fates of people, who were not given that fairy-tale, or, simply put, the choice to be oneself. I had this choice, I used it. I guess I belong to the privileged

one, to the lucky ones. Isn't it because of this now I write about it all and testify it all?

[...]

However, once, to be exact one morning, an awakened young and rebellious chaste body was ripe for something, was ripe to live out fancy ideas. And, above all, the inside need pushed me to choose gayness. Without accurate knowledge, rather by intuition, by universal knowledge I knew what to do next. I understood clearly what I wanted, what I could and what I knew. I understood who I was and who I would be till the day I died. I understood that the choice was finally made by me. I remember that fabulous fateful morning as one of the wonders of life. I remember it with reverence, pride, and happiness, with a smile. As a teenager I realized that I was Belarusian, that I would always be able to hide in my fairy-tale, in my grandmother, also I realized that it was nice and important for me not only to know my granny's language, but also my own body and the body of another person – that of a man.

It was a fairy-tale also because unlike the prose or even a nightmare where many today's gay compatriots live I was initially aware of my own gayness exclusively in a positive light. I understood, chose and accepted the model of life which would be built around others, ideally, around another man. Some guy will become my fairy-tale! This is what I thought and dreamt about. At the same time, please note, the woman did not move farther or lower in the hierarchy of values and priorities. Never have I descended to misogyny, where many men fell, gays including. It is just that I connected my intimate life with men, everything else was connected with all people without regard for race, gender, or orientation.

And yet I can't avoid mentioning the influence of literature, surely, foreign belles-lettres, on my positive perception of myself. European and Western literature in general had a great if not the greatest impact on me apart from music and cinema from the West. The novels and novellas by French and Belgian decadents (Rachilde, Eekhoud, Lorrain) and subsequent writers (Gide, Thomas and especially Klaus Mann, Colette, Wolfe, Yourcenar, Beauvoir, Leduc, Genet, Mishima, Tremblay, Harpman, Rochefort, Peyrefitte, etc.) completely destroyed the doubts and fears, and strengthened my belief even more. Unfortunately, our literature, though rich, though beautiful, is too proper and moralistic, and thus it is not really useful for gays and

lesbians, they seek for support outside. Literature became for me a real replacement of the faith in God, in whom I have never believed but whom all around suddenly started to believe. I think that literature and religion are similar in that way – they explain the world and the person. Literature saved me and explained everything to me, having finally become my academy, my certificate into the adulthood.

João Reis (Portugal)

An extract from the novel “A Noiva do Tradutor” (The Translator’s Bride)

– Sente-se, meu caro. Então o que o traz por cá?

O ignóbil imbecil pergunta-me o que me traz cá, como se não existissem motivos suficientes para o visitar todos os dias da vida até morrer, o grande parasita, ladrão, rouba trabalho e vida às pessoas, passa por grande doutor, é seguido por lambe-botas, acham que tem muito cuidado gráfico na sua editora, o conteúdo não interessa, nunca interessou, de facto, ah, sou uma besta, nunca soube para onde soprava o vento, talvez soubesse, mas não quis segui-lo, toda a vida a lutar contra a corrente, mas estes triunfam, eu sou o amator, estes imbecis engravatados reúnem-se nas festas, enfiam croquetes na boca como se não comessem há séculos, miseráveis, o público aplaude, não lhes interessa se ele fica a dever dinheiro ao tradutor, ao tipógrafo, à mulher da limpeza, não é nada com eles, os porcos triunfam.

– Acabei de me encontrar com o senhor Valido, o editor. Ele comunicou-me que adquiriu a série «Batalha» e que lhe comprou a minha tradução. Ora, por mim, tudo bem, mas, como compreenderá, eu continuo sem receber nenhum centavo. Além disso, aparentemente, o senhor Valido está convencido de que lhe disse estar tudo em ordem e, de facto, não recebi de sua parte nenhuma informação, foi-me tudo ocultado...

Enquanto falo, Szarowsky remexe-se na cadeira, não tem sossego, embora mantenha as costas sempre direitas, é um homem muito apumado, tem um charuto na mão mas não me ofereceu nenhum, um copo de vinho tinto em cima da secretária mas eu nem um copo de água posso beber, outro sovina, faz-se pagar bem mas custa-lhe abrir a bolsa, o grande idiota julgava que enriqueceria na edição, editando meia dúzia de livros, todos sabem disso, o labrego disse em conversas que ganharia fortunas, que descomunal idiota, só mesmo a tiro, tantos mortos na guerra e ficaram estes a conspurcar o mundo, presunçoso, grande burro, como é advogado sabe que a justiça não funciona, tentei processá-lo pela dívida mas nada avançou, perde-se dinheiro e não decidem nada, o juiz está doente, o presidente é deposto, neste país ainda estamos na Idade da Pedra, ele arrasta-se para a borda da cadeira e interrompe-me.

– Meu caro, tem toda a razão, foi um lapso imperdoável de minha parte. Tenho estado assolapado de trabalho, a minha secretária esteve doente, a minha querida sogra faleceu, enfim, contrariedades da vida que provocam transtornos a nível profissional. Mas não se preocupe – ele abre a gaveta da secretária –, porque isto fica já resolvido. Quanto lhe devo? – Abro a boca para falar, ele levanta uma mão aberta e continua: – Sim, tenho aqui anotado algures, verifico já... Sim, cá está, sabia que o tinha aqui. Vou passar-lhe um cheque e tudo isto termina de excelente modo.

O imbecil assina o cheque e passa-mo sobre a secretária, talvez não tenha cobertura, os bancos já fecharam mas confirmá-lo-ei amanhã de manhã, olhem só para isto, ainda me roubou uns centavos, não me incomodarei mais com isto, só de lhe ver a cara vem-me um vômito à boca, cheira a queimado, é satânico, reparo que Szarowsky não é o seu último nome, na verdade, tem mais três apelidos depois desse, o grande imbecil usa-o só para parecer mais requintado, que grande labrego, os outros nomes são vulgares, é preciso ser muito presunçoso para se fazer algo assim, o cabeça de porco caloteiro é bem um produto desta sociedade, ah, como se regozija em chafurdar na lama. Mas recuso agradecer, pois ele deveria pedir-me perdão de joelhos e pagar juro de mora.

– Certo – coloco o cheque dobrado no bolso da camisa, protegido pelo casaco. – Bem, tive muito gosto. Não o maço mais.

Levanto-me, o imbecil ergue-se como se tivesse um fio-de-prumo preso ao pescoço, o charuto na mão.

– Espero que não guarde rancores! Tem de perceber que as coisas não correram como esperado, tentei conciliar esta paixão com a advocacia, não foi fácil. Mas tentámos fazer uma coisa nova, reinventar o cânone!

Жуаа Рэйс (Партугалія)

Урывак з раману “Нявеста перакладчыка”

“Калі ласка, сядайце, мой дарагі сябар. Дык што прывяло вас сюды?”

Бессаромны талалуй пытаецца, што прывяло мяне сюды, як быццам не дастаткова прычын, каб наведваць яго штодзень да таго часу, пакуль ён не сканае!, гнюсны паразіт, злодзей, ён крадзе працу і жыццё ў людзей, удае знаўцу, аточаны падхалімамі, якія лічаць, што галоўным клопатам мусіць быць дызайн кніг, якія яны выдаюць, змест не мае значэння, і па праўдзе ніколі не меў, я такі асёл, ніколі не ведаў, куды дзьме вецер, або, можа ведаў ды проста не хацеў ісці следам, усё жыццё нёсся супраць плыні, але перамаглі менавіта яны, я – аматар, а гэтыя дурні ў гарнітурах збіраюцца на вечарынках, пхаюць у сябе закускі быццам не жэрлі цэлую вечнасць, нікчэмнасці, публіка пляскае ў ладкі, якая ім справа да таго, што рэдактар вінен перакладчыку, друкару, прыбіральшчыцы, што ім да таго, свінні трыумфуюць.

“Я толькі што сустрэў спадара Валіда, выдаўца. Ён сказаў мне, што прыдбаў серыю Бітвы і набыў мой пераклад у вас. Я зусім не супраць, але, як вы, безумоўна, разумееце, я да гэтаў не атрымаў ні цэнта за сваю працу. Акрамя таго, спадар Валіда перакананы, што ўсё ў парадку, згодна з тым, што вы яму казалі, аднак, на самой справе, мне ніхто нічога не паведаміў, я быў у недасведчанасці...”

Пакуль я кажу, Шароўскі коўзаецца ў сваім крэсле, ён выглядае занепакоеным, хоць і працягвае сядзець роўна ўвесь час, ён вельмі важны чалавек, ён трымае цыгару, але так і не прапанаваў мне запаліць, на стала стаіць келіх віна, але мне нават не дазволена выпіць шклянкі вады, яшчэ адзін жмінда, ён сябе ніколі не пакрыўдзіць, але пры гэтым расставацца з грашыма для яго невыносна, чортаў дурань думаў, што разбагацее на выдавецтве, апублікаваўшы паўтара дзясятка кніг, гэты невук казаў тут і там, што ён мог бы сабраць багацце на гэтым, што за ідыёт, адзіным рашэннем было б добра пацэліць і стрэліць, так шмат людзей загінула на вайне, а гэтыя сволачы засталіся тут, каб катаваць свет, самандзейны асёл, ён – адвакат, так што ён ведае, што правасуддзе не працуе, я спрабаваў падаць на яго ў суд праз доўг, але нічога не адбылося, мы губляем грошы, але нічога не вырашаецца, суддзя хварэе, прэзідэнта скінуць, мы ўсё яшчэ жывём у каменным стагоддзі ў гэтай краіне, ён ссоўваецца на край крэсла і перабівае мяне.

“Мой дарагі сябар, вы цалкам маеце рацыю, гэта недаравальная памылка з майго боку. Я быў завалены працай, мая сакратарка захварэла, мая дарагая цёшча памерла, і вось чарада няўдач у жыцці ў выніку выклікала праблемы ў прафесійнай сферы. Але Вы не хвалойцеся,” – ён адкрывае скрыню стала, “бо мы неадкладна вырашым гэта. Колькі я вам павінен?”

Я адкрываю рот, каб загаварыць, ён рукой робіць знак пачакаць і працягвае:

“У мяне ёсць занатоўка з сумай, дзесь тут, я магу правесці... так, вось знайшоў, я ведаў, што яна тут. Я збіраюся выпісаць вам чэк і ўсё будзе скончана самым лепшым чынам”.

Прыдурак падпісвае чэк і перадае яго мне праз стол, яго абнавіць, банкі ўжо зачыненыя, але я зраблю гэта заўтра раніцай, толькі паглядзіце, ён нават умудрыўся скрасці пару капейчын у мяне, я больш не хачу важдатца з ім, адзін позірк на ягоны твар выклікае ў мяне агіду, пахне гарэлым, гэта нешта сатанінскае, я заўважаю, што Шароўскі не ягонае прозвішча, на самой справе, у яго яшчэ тры прозвішчы, свалота выкарыстоўвае гэты варыянт, бо ён гучыць больш вытанчана, што за асёл, астатнія прозвішчы звычайныя, трэба быць вельмі саманадзейным, каб зрабіць нешта такое, гэты свінападобны балбатун – сапраўднае спараджэнне свайго грамадства, Ах, як ён радуецца калі валяецца ў брудзе. Я адмаўляюся яму дзякаваць, гэта ён павінен маліць аб прабачэнні на каленях і заплаціць пеню.

– Добра, – я кладу чэк у кішэню кашулі пад паліто. “Ну што ж, быў рады. Не буду больш адымаць у вас час”.

Я ўстаю, гэты прыдурак стаіць быццам да ягонай шыі прымацаваная строма, усё яшчэ трымаючы сваю цыгару.

“Я спадзяюся, што вы не будзеце трымаць ніякіх крыўдаў! Вы павінны разумець, што справы пайшлі не так, як мы разлічвалі, я спрабаваў прымірыць гэты запал з адвакацкай практыкай, і гэта было нялёгка. Але мы спрабавалі зрабіць нешта новае, вынайсні канон наноў!”

(пераклад Вольгі Гапеевай)

João Reis (Portugalija)

Ištrauka iš romano „Vertėjo sužadėtinė“

“Sėskis, drauge mano. Kas tave atvedė čionai?”

Begėdis kvaiša klausia, kas mane atvedė čionai, tarsi nepakanka priežasčių jį aplankyti kiekvieną dieną iki kol jis numirs!, gėdingas parazitas, vagis, jis vagia darbą ir gyvenimą iš žmonių, apsimesdamas visažiniu, apsuptas padlaižūnų, kurie mano, kad svarbiausias jo rūpestis turi būti jų leidžiamų knygų dizainas, turinys neturi reikšmės ir tiesą sakant niekada neturėjo, o aš toks asilas niekada nežinojau kur pučia vėjas arba žinojau, bet tiesiog nenorėjau juo sekti, visą gyvenimą tekėjau prieš srovę, bet laimėjo būtent jie, o aš mėgėjas, o tie kostiumuoti kvailiai renkasi vakarėliuose, kemša užkandžius tarytum nevalgę visą amžinybę, menkystos, publika ploja, koks jų reikalas, kad redaktorius skolingas vertėjui, spaustuvei, valytojai, jiems visvien, kiaulės triumfuoja.

“Aš ką tik sutikau poną Valido, leidėją. Jis man pasakė, kad nupirko “Mūšio” seriją ir nusipirko mano vertimą iš jūsų. Aš nieko prieš, bet jūs be abejo suprantate, kad aš iki šiol negavau nei cento už savo darbą. Be to, ponas Valido įsitikinęs, kad viskas gerai, atsižvelgiant į tai, ką jam pasakėte, tačiau iš tiesų man niekas nieko nepranešė, aš buvau nežinioje ...”

Kol aš kalbu, Šarovskis sukasi savo kėdėje, atrodo neramus, nors ir stengiasi visą laiką sėdėti ramiai, jis labai svarbus žmogus, laiko cigarą, bet taip ir nepasiūlė man parūkyti, ant stalo stovi vyno taurė, bet man negalima išgerti net stiklinės vandens, dar vienas šykštuolis, jis savęs niekada nenuskriaus, bet tuo pačiu atsisveikinti su pinigais jam yra nepakeliama, visiškas kvailys galvojo, kad praturtės iš leidybos, išleisdamas dešimtį knygų, šis nemokša visur kalbėjo, kad galėtų iš to praturtėti, koks idiotas, vienu sprendimu būtų gerai nusitaikyti ir iššauti, tiek daug žmonių žuvo kare, o šie niekšai liko čia, kad kankintų pasaulį, pernelyg savimi pasitikintis asilas, jis advokatas, todėl jis žino, kad teisingumas neveikia, aš bandžiau paduoti jį į teismą dėl skolos, tačiau nieko neįvyko, mes prarandam pinigus, bet niekas neišsisprendžia, teisėjas serga, prezidentą nuversti, mes vis dar gyvename šioje šalyje akmens amžiuje, jis pasislenkia ant kėdės krašto ir mane pertraukia.

„Mano brangus drauge, jūs esate visiškai teisus, tai buvo neatleistina klaida iš mano pusės. Aš buvau užverstas darbais, mano sekretorė susirgo, mano uošvė numirė, ir štai eilė nesėkmių gyvenime tapo problemų priežastimi darbe. Bet jūs nesijaudinkite, jis atverčia stalo viršų, mes tuojau pat tai išspręsimė. Kiek aš jums skolingas?“

Aš praveriu savo burną, kad galėčiau kalbėti, jis pakelia ranką, kad palaukčiau ir tęsia:

„Čia kažkur turiu raštelį su suma, kažkur čia, galiu patikrinti... Taip, tikrai, radau, žinojau, kad jis čia. Ketinu jums išrašyti čekį ir viskas bus išspręsta pačiu geriausiu būdu.“

Mulkis pasirašo čekį ir per stalą perduoda jį man, jo neišgryninsi, bankai jau uždaryti, bet aš tai padarysiu rytoj ryte, tik pažiūrėkite, jis netgi sugebėjo iš manęs pavogti keletą centų, aš daugiau nenoriu su juo terliotis, vien žvilgsnis į jo veidą man sukelia šleikštulį, degėsių kvapas, tai kažkas šėtoniško, pastebiu, kad Šarovskis, tai iš tiesų netikra jo pavardė, jis turi dar tris pavardes, niekšas naudoja šį variantą, nes jis skamba subtiliau, koks asilas, visos kitos pavardės paprastos, reikia būti labai savimi pasitikinčiu, kad padaryti kažką panašaus, šis kiauliškas balbatūnas – tikras savo visuomenės vaisius, ak, kaip jis džiaugiasi, kai voliojasi purve. Aš atsisakau jam padėkoti, tai jis turi ant kelių prašyti atleidimo ir sumokėti delspinigių.

– „Gerai“, aš įsidedu čekį į marškinių kišenę po paltu. – „Na, buvo malonu. Daugiau netrukdysiu jūsų laiko“.

Aš atsikeliu, tas kvailys stovi tarsi prie jo kaklo būtų pritvirtintas kaklo įtvaras, vis dar laikydamas savo cigarą.

„Tikiuosi, kad jūs nelaikysite pykčio ant manęs! Jūs turite suprasti, kad reikalai susiklostė ne taip kaip mes tikėjomis, aš bandžiau šį protrūkį nuslopinti, ir tai nebuvo lengva. Bet mes bandėme padaryti kažką naujo, surasti naują kanoną!“

(Vertimas Uladzislau Harbacki)

João Reis (Portugal)

An extract from the novel “A Noiva do Tradutor” (The Translator’s Bride)

“Please take a seat, my dear friend. So, what brings you here?”

The ignoble imbecile asks what brings me here, as if there weren’t more than enough reasons to visit him every day until the day he dies!, disgraceful parasite, thief, he steals work and life from people, comes across as this very important academic, is surrounded by grovelers who think he is extremely careful with the visual quality of the books he publishes, contents don’t matter, they never did, in fact, oh, I’m such an arse, I never knew where the wind was blowing to, or maybe I did, but I didn’t want to follow it, all my life fighting against the current, but they were the ones who have triumphed, I’m the amateur, these imbecile suits gather at parties, stuff their mouths with hors d’oeuvres as if they’d hadn’t eaten in ages, miserable scoundrels, the public applauds, they couldn’t care less if the editor is in debt with the translator, the typographer, the cleaning lady, it’s none of their business, the pigs triumph.

“I’ve just met Mr Valido, the publisher. He told me he has acquired the Battle series and has purchased my translation from you. I don’t object to that at all, but, as you will certainly understand, I still haven’t received a penny for my work. Besides, Mr Valido is apparently convinced that everything is in order, according to what you have told him, when, in fact, I wasn’t informed by you of this development, I was kept in the dark...”

While I speak, Szarowsky shifts in his chair, he looks restless, though he maintains an upright posture at all times, he’s a very prim man, he’s holding a cigar but hasn’t offered me one, there’s a glass of wine on the desk, but I’m not even allowed to drink a glass of water, another miser, he gets to be very well paid, but is a real cheapskate, the bloody fool thought he’d get rich in the publishing business, by publishing half a dozen books, it’s common knowledge, the ignorant has said in several conversations that he would make a fortune, what an utter dimwit, the only solution would be an unerring shot, so many war casualties and these sods were left here to pester the world, presumptuous arse, he’s a barrister so he knows that justice doesn’t

work, I tried suing him for the debt, but nothing happened, we lose money and nothing is decided, the judge is ill, the president is overthrown, we're still living in the Stone Age in this country, he drags to the edge of the chair and interrupts me.

"My dear friend, you are absolutely right, it has been an unforgivable oversight on my part. I've been swamped with work, my secretary was sick, my dear mother in law has passed away, oh well, a series of life's setbacks that ended up causing trouble professionally wise. But don't you worry," he opens the desk's drawer, "for we shall sort this out immediately. How much do I owe you?"

I open my mouth to speak, he lifts his hand, open, and proceeds:

"I have a note with the amount here somewhere, I can check it... Yes, here it is, I knew I had it here. I'm going to write you a cheque and the whole affair will be over in the most exceptional fashion."

The imbecile signs the cheque and hands it to me over the desk, it might bounce, the banks are already closed but I shall cash it tomorrow morning, look at that, he even managed to steal a couple of pennies from me, I won't be bothered with this any longer, the mere sight of his face makes me nauseous, there's a burning smell, it's satanic, I notice that Szarowsky is not his last name, in fact, he has three more family names after that, the imbecile uses this one to sound more sophisticated, what an arse, the other names are ordinary, one has to be very presumptuous to do something like that, the pig headed reneger is a true product of this society, ah, how he rejoices in wallowing in the mud. I refuse to thank him, he's the one who should beg on his knees for my forgiveness and pay default interest.

"Right," I put the folded cheque in my shirt pocket, protected by the coat. "Well, it's been a pleasure. I won't take up any more of your time."

I get up, the imbecile stands as if he had a plumb line secured to his neck, still holding his cigar.

"I hope you'll hold no grudges! You have to understand that things have not gone as expected, I tried to conciliate this passion with advocacy, and it wasn't easy. But we've tried to do something new, to reinvent the canon!"

(translated by Sónia Oliveira)

